

Internacionalna muzeološka bibliografija

Mira Heim

Muzejski dokumentacioni centar
Zagreb

ICOM-ov Međunarodni komitet za dokumentaciju 1969. godine počeo je izdavati muzeološku bibliografiju prvo pod naslovom BIBLIOGRAPHIE MUSÉOGRAPHIQUE INTERNATIONALE = INTERNATIONAL MUSEOGRAPHIC BIBLIOGRAPHY da bi se već od sljedeće godine ustalio naslov BIBLIOGRAPHIE MUSÉOLOGIQUE INTERNATIONALE = INTERNATIONAL MUSEOLOGICAL BIBLIOGRAPHY. Cilj tog opsežnog rada bio je da se objelodane bibliografski podaci najznačajnije svjetske literature iz muzeologije i muzejske prakse izdane u pojedinoj godini, a namijenjene prvenstveno stručnim radnicima muzeja, muzejskim institucijama, sveučilištima i ostalim srodnim znanstvenim institucijama.

Prvi broj obuhvatio je izdanja iz 1967. godine, a ujedno sadrži plan muzeološke klasifikacije na engleskom i francuskom jeziku te listu bibliografskih jedinica. Prva četiri broja izlaze kao supplement ICOM-ova časopisa ICOM News Nouvelles de l'ICOM. Od petog broja bibliografija izlazi kao samostalna edicija UNESCO-ICOM-ova Muzejskog dokumentacijskog centra. Do 14. sveska 1983. godine tj. bibliografije za 1980. godinu sav posao oko prikupljanja, sređivanja i objavljivanja obavljao je Ústředni muzeologický kabinet pri Narodnom Muzeju u Pragu.

Usavršavanjem sistema dokumentacije i prelaskom na kompjutersku obradu podataka osjeća se potreba i za promjenu sistema pohranjivanja podataka i objavljivanja muzeološke bibliografije. U vezi s tim, kao jedan od primarnih zadataka, nametnula se razrada abecedne opisne liste (Alphabetical list of descriptors), čiju prvu verziju izdaje ICOM-ov Dokumentacijski centar 1981. godine i slijede dalje dopune i razrade. Na osnovi tih predradnji a u suradnji sa ICOMOS-om, izdaje se 1985. godine Tesaursus kulturne baštine (Cultural heritage thesaurus). Na temelju te razrađene muzeološke klasifikacije, a uz pomoć baze kompjuterskih podataka UNESCO-ICOM-ov Dokumentacijski centar u Parizu preuzima dalje izlaženje Internacionalne muzeološke bibliografije.

Od broja 15. Internacionalna muzeološka bibliografija izlazi na temelju kompjuterski obrađenih podataka i sastoji se od dva dijela i to: bibliografskog popisa s time da svaka čestica ima kompjutersku oznaku po brojčanom slijedu i punu bibliografsku deskripciju, te indeksa kako predmetnog, autorskog tako i indeksa institucija i naslova periodika. Izašla je

do 19. volumena s bibliografskim materijalom iz 1985. godine.

Muzejski dokumentacioni centar iz Zagreba sudjeluje na izradi te bibliografije za područje SFRJ kontinuirano od 1970. godine tj. od drugog sveska zahvaljujući većini muzejskih institucija naše zemlje koje MDC-u redovito šalju svoje edicije.

Primljeno: 19. 12. 1988.

Pregled relevantnih publikacija i periodike o informatizaciji

Branka Šulc

David W. Williams. A guide to museum computing. Nashville, Tenn.: AASLH, 1987, pp. 1-144.

Ova knjiga, pisana za kompjutorske korisnike – početnike u muzejima i galerijama, pruža jasne i sažete odgovore na brojna pitanja u odnosu na kompjutorizaciju u muzejskoj djelatnosti.

Način kompjutorizacije prezentiran je kao primjenjivi za sve tipove i veličine kompjutora. Usmjeren prvenstveno korištenju mikrokompjutora za registriranje i vođenje zbirke, uključuje i ostale aplikacije poput slaganja teksta i dr.

Taj vodič će pomoći svakom muzeju u pristupu vlastitim informacijskim potrebama, analizi metoda kojima će se u takvim potrebama susretati, oblikovanju formata za korištenje kod upisa informacija i zasnivanju baze podataka radi povećanja kontrole i korištenja predmeta u muzejskim zbirkama.

Richard B. Light i D. Andrew Roberts. Microcomputers in museums. The Museum Documentation Association, Cambridge, 1984, pp. 1-78.

Ovaj vodič ka ulozi mikrokompjutora u muzejima pripremili su stručnjaci MDA-a u suradnji s muzejskim stručnjacima a prezentira i iskustva u korištenju nove tehnologije.

Tematski se orijentira ka korištenju mikrokompjutora za različite funkcije, evidentira osnove po kojima muzeji donose odluke o korištenju kompjutorom za različit rad uključujući istraživanja, informacijsko unapređenje rada u muzejskoj djelatnosti i dr.

E. M. Avedon, Microcomputer database management system. Waterloo, Ontario: University of Waterloo, Institute for Computer Research, 1986, pp 1-177.

Pregled relevantnih baza podataka i kompjutorskih programa u muzejima i institucijama za zaštitu kulturnog naslijeđa s opisom i usporedbom 24 takva sistema u kojem se naglašava njihova uloga u informacijskim sistemima za kulturu.

Richard B. Light, D. Andrew Roberts, Jennifer D. Stewart. Museum documentation systems. London, Butterworths, 1986, pp. 1-332.

Pregled sistema i načina korištenja dokumentacijske obrade zbirke u muzejima. Uza sudjelovanje nacionalnih organizacija i individualnih institucija u 11 zemalja, predstavlja reprezentativni presjek razvoja muzejske dokumentacije.

Social History and Industrial Classification (SHIC): A subject classification for museum collections. SHIC Working Party. Sheffield: The Centre for English Cultural Tradition and Language, University of Sheffield, 1983, pp. 1-74, XIV, 96.

Klasifikacija predmeta za društvenu historiju i zbirke industrije pruža strukturu za organizaciju predmeta, fotografija, arhivskog materijala, magnetofonskih zapisa i informacijskih dosjea, s predmetima i idejama koje se grupiraju prema području aktivnosti s kojima su prethodno povezani.

Četiri osnovna poglavlja u klasifikaciji odnose se na društveni život, kućni i obiteljski život, osobni i radni život.

Može se iskoristiti u kompletiranju klasifikacijskog sistema ili naziva predmeta MDA inventarne muzejske kartice.

Štampano u dva volumena sadrži uvod, detaljnu klasifikaciju i indeks.

Brian Abell-Seddon. Museum catalogues. A foundation for computer processing. London: Bingley, 1987, pp. 1-224.

Pregled načina katalogiziranja muzejskih zbirki, struktura upisa podataka, terminologija i pravilno vođenje dokumentacije uza sažete preglede primjene ili uvođenja kompjutorizacije u muzeje i galerije.

MDA Information. The Museum Documentation Association, Cambridge

Počev od 1977. godine Muzejsko-dokumentacijsko udruženje iz Velike Britanije kvartalno izdaje bilten MDA s novostima i bilješkama o dokumentaciji i novim inicijativama u informatizaciji u muzejima. Većina je informacija iz djelatnosti MDA-a kao što su to

predstojeće konferencije, nove publikacije i novi dokumentacijski sistemi u Velikoj Britaniji te izvještaji o sličnim sistemima u ostalim zemljama.

Collections management for museums. Proceedings of an International Conference held in Cambridge, England, September 1987.

D. Andrew Roberts (urednik). MDA, Cambridge, 1988, XX, pp. 1-237.

Upravljanje muzejskim zbirkama bila je tema prve godišnje konferencije Muzejskoga dokumentacijskog udruženja Velike Britanije (MDA): Međunarodna konferencija o upravljanju zbirkama u muzejima, održana rujna 1987. godine u Cambridgeu.

Ta je tema postala osobito značajnom za muzeje u svijetu nakon uvođenja kompjutorske tehnologije. Referati tridesetak stručnjaka iz Evrope, Australije i Sjeverne Amerike korišteni su kao osnova u toj publikaciji, kojima se prezentira pregled upravljanja muzejskim zbirkama s naglaskom na načine vođenja dokumentacije, novih kompjutorskih obrada tih fondova i na obrazovanju kadrova u tu svrhu.

Practical museum documentation. MDA, Cambridge, 1981, pp. 1-188, prilozi. 2. izdanje

Taj osnovni vodič o načinima vođenja dokumentacije u muzejima namijenjen je prvenstveno kustosima odnosno muzejima koji teže unapređenju svojih modela vođenja dokumentacije ili muzejima koji su upravo osnovani.

Priručnik, nakon uvodnog pregleda o načinu vođenja dokumentacije u muzejima i naglašavanju njenog značenja za muzejsku djelatnost, opisuje sistem koji preporuča Muzejsko dokumentacijsko udruženje Velike Britanije (MDA). Sadrži detaljne informacije o važnosti vođenja dokumentacije u muzejima s brojnim primjerima obrade inventarne kartice.

David Bearman. Directory of software for archives and museums. Archival Informatics, Technical Report, 2 (1). Pittsburg, Pa: Archives and Museums Informatics, 1988, pp. 1-100.

Najnoviji priručnik o programskim paketima koji se mogu nabaviti za korištenje u radu muzeja. Opisuje se 35 sistema s arhivskim i muzejskim aplikacijama bez navođenja općih baza podataka za upravljanje u radu, i to s primjerima iz SAD, Velike Britanije i s Novog Zelanda. Svaki je sistem opisan u standardnom obliku, s tabelama i detaljima o području djelovanja, korisnicima, cijeni i dr.

Brojni članci na temu muzeji i kompjutori redovito se publiciraju i u muzeološkim publikacijama koje ovdje i navodimo a nalaze se u biblioteci Muzejskoga dokumentacionog centra.

CURATOR. Muzeološki časopis nacionalnog profila redovito objavljuje članke o projektima kompjutorizacije u muzejima i kao takav omogućava stručnjacima uvid u radove na tom području, uglavnom u SAD.

Izlazi kvartalno a izdavač je American Museum of Natural History, New York.

SPECTRA. Izvanredan pregled informacija i novosti vezanih uz nove projekte, publikacije i savjetovanja iz područja tehnološkog napretka u muzejima. Izlazi četiri puta godišnje a izdavač je Museum Computer Network, Inc., Center for Contemporary Arts and Letters, State of University of New York.

MUSEUM NEWS. Publicira najmanje dva članka svake godine koji se odnose na kompjutorizaciju u muzejima i tehnologijom s tim u vezi. Ti su članci konstantno vrlo visoke stručne kvalitete. Izdavač je American Association of Museums, N. W., Washington.

JOURNAL OF DOCUMENTATION. Ovaj je časopis jedan od najboljih izvora članaka iz teorije i pojmova o muzejskoj dokumentaciji a izdavač je AS-LIB, London.

MUSEUMS JOURNAL. Sadrži redovito članke o temama muzeji i kompjutori, teorijska i praktična iskustva s područja muzejske djelatnosti Velike Britanije. Izdavač je Museum Association, London.

D. Andrew Roberts. Planning the documentation of museum collections. The Museum Documentation Association, Cambridge, 1985, pp. 1-568

Ova knjiga postaje nezaobilaznim priručnikom u svakom muzeju koji teži postavljanju suvremenih metoda dokumentacije u svakodnevnom radu na obradi muzejske građe, postavljanju dokumentacijskih i informacijskih sistema, a napose u odabiru hardverske tehnologije i softwera za muzejsku djelatnost. Rezultat je višegodišnjih istraživanja autora D. Andrewa Roberta iz Muzejskoga dokumentacijskog udruženja Velike Britanije.

Pri tomu su korištena iskustva iz prakse u muzejima Velike Britanije, Kanade i Sjeverne Amerike. Istraživanje je istaknulo napose problem kojim se muzeji sve više susreću pri postavljanju višegodišnjih planiranja dokumentacijskih i informacijskih sistema. Također se konstatira da su muzeji u posljednjih desetak godina napravili impresivni pomak k osuvremenjivanju rada u proučavanom području.

Uz pregled istraživanja na primjerima brojnih muzeja autor opisuje i aplikacije općih principa rada na dokumentaciji unutar pojedinačnih muzeja, prikazuje praktične aspekte dokumentacijske procedure, razvoj dokumentiranja za kontrolu zbirke kao i metode za poboljšanje dokumentacije postojećih zbirke te

razvoj uloge dokumentacije u muzejskoj djelatnosti. Značajan je i prilog o sistemu dokumentacijskih standarda, razvoju informacijskih sistema u muzejima i njihovu povezivanju s ostalim djelatnostima, karakteristike muzejske informacije (u sklopu kulturne informacije) i dr.

Knjiga je ilustrirana brojnim primjercima dokumentacijskih oblika, prijedlozima za korištenje nove tehnologije, a uza to dan je iscrpan pregled izvora daljih informacija za širu i dublju primjenu predloženih sistema. Dodatak knjizi je i pregled muzejskih informacijskih sistema po istraživanom području s opsežnim podacima o projektnim zadacima, hardwreu, softwreu, thesaurusima korištenim u radu i suradnji s ostalim institucijama u provedbi takvih sistema.

Magistarski radovi o INDOK djelatnosti u muzejima

Magistarski radovi iz područja muzeologije odnosno informacijskih znanosti koji obrađuju muzeološke teme INDOK-a muzejske djelatnosti obranjeni na postdiplomskom studiju Centra za studij bibliotekarstva, dokumentacije i informacijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu.

Postdiplomski studij iz muzeologije, s dodatnim kolegijima iz bibliotekarstva, dokumentacije i informacijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu organizira se u Centru za studij bibliotekarstva, dokumentacije i informacijskih znanosti (CSBDIZ).

Školske godine 1966/1967. uveden je u okviru CSBDIZ-a smjer muzeologija, koji je bio predviđen već pri osnivanju CSBDIZ-a 1961. godine. Neposredan poticaj za uvođenje tog smjera muzeologije bio je Seminar za muzejske radnike Slovenije, organiziran u suradnji s Muzejskim dokumentacionim centrom iz Zagreba 1965. godine u Ljubljani. Taj smjer je do danas, s novim programima i usmjerenjima, a napose po uvrštenju muzeologije u znanstvenu disciplinu, u funkciji pri navedenom Centru.

Težnja je redakcije časopisa Informatica Museologica da u svakom broju, prema temi, prezentira bibliografske podatke o radnjama ili i njihove šire prikaze radi potpunije informiranosti stručnjaka muzejsko-galerijskih organizacija o nepubliciranim magistarskim radovima iz područja muzeologije. Za ovaj smo broj časopisa izdvojili dva rada koja obrađuju INDOK